

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Інститут мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва

Лесик-Бондарук Оксана Олександрівна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО РІДНОГО КРАЮ

Методичні рекомендації

до робочої програми навчальної дисципліни

Луцьк – 2016

УДК 74

ББК 85.03

Л-33

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 9 від 18 травня 2016 року).

Рецензенти: *Лесик О.В.* – доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Берлач О.П. – кандидат архітектури, доцент кафедри образотворчого мистецтва Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Лесик-Бондарук О.О.

Л-33 Образотворче мистецтво рідного краю : Методичні рекомендації до робочої програми навчальної дисципліни / Оксана Олександрівна Лесик-Бондарук. – Луцьк:Волинська обласна друкарня, 2016. – 29 с.

Анотація: видання передбачає повне висвітлення робочої програми з історії образотворчого мистецтва Волині з урахуванням визначення мети та завдань курсу, висвітлення етапів розвитку образотворчого мистецтва Волині, тематик лекційних та практичних занять, матеріалу, що вивчається протягом курсу та мусить бути засвоєним студентами, основних понять, які мають бути проаналізовані та вивчені студентами, питань для самоконтролю, завдань для самостійної роботи, аналізу вимог до оцінювання роботи студентів, а також визначення методичного забезпечення та рекомендованої літератури.

Рекомендовано магістрам 1 курсу галузі знань Мистецтво, спеціальності Образотворче мистецтво.

УДК 74

ББК 85.03

Л-33

Лесик-Бондарук О.О., 2016
Східноєвропейський
національний університет
імені Лесі Українки

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Образотворче мистецтво рідного краю” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 8.020208 “Образотворче мистецтво”. Вона узагальнює і відтворює мистецькі процеси, що відбувалися на Волині від найдавніших часів до сучасного періоду.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія волинської архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

Міждисциплінарні зв’язки: Вивчення курсу “Образотворче мистецтво рідного краю” проходить в тісному зв’язку з курсами “Малюнок”, “Живопис”, “Композиція”, “Історія України”, “Українська та зарубіжна культура”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Волинське мистецтво від давніх часів до початку XIX ст.
2. Мистецтво Волині XIX – XX ст.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	8.020208 “Образотворче мистецтво”	за вибором
Модулів 2	Магістр	Рік підготовки 5
Змістових модулів 2		Семестр 10
ІНДЗ: нема		Лекції 10 год.
Загальна кількість годин 90		Практичні (семінари) 16 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):		Лабораторні ____ год.
Аудиторних 26		Самостійна робота 58 год.
Консультації 6 самостійної роботи 58		Індивідуальна робота 0 год. Форма контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є розкриття найважливіших етапів розвитку історії образотворчого мистецтва волинського регіону, аналіз основних мистецьких напрямів і стилів, що існували на Волині, характеристика видів, жанрів і окремих творів образотворчого мистецтва.

Завдання курсу полягає в тому, щоб проаналізувати розвиток образотворчого мистецтва Волині з урахуванням історичної, політичної, релігійної та соціальної

характеристики того чи іншого періоду, визначити основні тенденції розвитку місцевих традицій в архітектурі, малярстві, скульптурі та декоративно-ужитковому мистецтві і простежити вплив західноєвропейського мистецтва.

Вивчення курсу “Образотворче мистецтво рідного краю” проходить в тісному зв’язку з курсами “Історія образотворчого мистецтва”, “Малюнок”, “Живопис”, “Композиція”, “Історія України”, “Українська та зарубіжна культура”.

В результаті вивчення курсу необхідно знати:

- основні підходи до розуміння мистецтва волинського краю як складного суспільно-історичного феномену;
- основні проблеми появи, розквіту та занепаду мистецьких епох на теренах Волині;
- специфіку регіонального мистецтва як складової українського та світового мистецького процесу;
- головні риси сучасного волинського мистецтва;
- форми і напрямки відбудови волинського мистецтва, його відродження та історичні перспективи.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Волинське мистецтво від давніх часів до початку XIX ст.

Тема 1. Мистецтво Давньої Волині та Галицько-Волинського князівства.

Первіснообщинний лад на Волині. Кам’яний вік: пам’ятки палеоліту, мезоліту та неоліту на Волині. Основні стоянки, знаряддя праці, поява землеробства, скотарства, рибальства, виникнення гончарства, ткацтва, пам’ятки мистецтва.

Мідно-кам’яний вік на Волині. Епоха бронзи на Волині. Племена шнурової кераміки та їх культура.

Ранній залізний вік. Виділення ремесла в окрему галузь, розвиток різних видів ремесел. Зарубинецька, пшеворська та черняхівська культури на території Волині.

Східні слов’яни на Волині. Союзи племен дулібів, бужан та волинян, їх матеріальна культура. Розвиток міст, ремесел. Пам’ятки мистецтва I тисячоліття н.е.

Утворення Галицько-Волинського князівства. Архітектура Волині: пам’ятки Володимир-Волинського, Зимного, Галича та інших міст. Храмова архітектура, оборонна та житлова архітектура. Розвиток архітектури Волині за часів Данила Галицького. Поява нових міст – Львова, Холма та інших. Специфіка матеріалів для будівництва на Волині.

Пам’ятки скульптури: залишки скульптурного оздоблення храмів Холма, Львова, Галича.

Пам’ятки декоративно-прикладного мистецтва Волині часів Галицько-Волинського князівства. Зброярство, ювелірна справа, вироби з металу, ливарництво, різьба по дереву та інше.

Основні поняття: стоянки, первісні пам’ятки, дрібна пластика, знаряддя праці, первісні житла, поділ праці, матріархат, патріархат, родові відносини, первісні форми релігійних вірувань, племена, культури, гончарство, східні слов’яни, племена, перші міста, ремесла, князівство, оборонна архітектура, храмове будівництво, хрестово-купольний храм, житлові споруди, кераміка, іконопис, монументальні розписи, скульптура, оборонні вежі, літопис, декоративно-ужиткове мистецтво.

Тема 2. Мистецтво Волині за Литовської доби.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині XIV - середини XVI століть. Взаємовплив волинських та литовських традицій будівництва, малярства та декоративно-ужиткового мистецтва.

Архітектура регіону XIV - середини XVI століть. Житлова забудова, оборонне будівництво, храмове та монастирське будівництво, поширення романського та готичного

стилю в регіоні. Дерев'яне житлове та церковне будівництво. Основні типи дерев'яних та мурованих храмів Волині.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, надгробки.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах.

Графіка. Художнє оздоблення літописів та рукописних книг.

Декоративно-прикладне мистецтво: зброярство, вироби з металу, вишивка, скло та інше.

Основні поняття: містобудування, оборонна архітектура, замкове будівництво, монастир-фортеця, донжон, дерев'яна церковна архітектура, регіональні особливості архітектури, іконопис, сюжетні та композиційні вирішення ікони, книгописання, різьблення, іконостас, типи церков, планувальні вирішення церковної та оборонної архітектури.

Тема 3. Мистецтво Волині часів Речі Посполитої.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині середини XVI – XVIII століть. Вплив на розвиток мистецтва появи уніатської церкви. Розвиток католицьких та православних церков.

Архітектура регіону середини XVI – XVIII століть. Житлова забудова, оборонне будівництво, храмове та монастирське будівництво, поширення Відродження, бароко та рококо в регіоні. Дерев'яне житлове та церковне будівництво. Основні типи дерев'яних та мурованих храмів Волині.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, надгробки.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах. Іконостаси. Іконопис, розвиток портрету. Поява волинської школи іконопису: Йов Кондзелевич, його творчість та вплив на подальший розвиток волинського та українського іконопису. Риси Відродження та бароко у волинському живописі.

Графіка. Поява друкарства на Волині. Іван Федоров та його діяльність на теренах Волині. Пересувні або мандрівні друкарні. Художнє оздоблення книг.

Декоративно-прикладне мистецтво: зброярство, вироби з металу, вишивка, скло та інше.

Основні поняття: містобудування, католицизм, православ'я, греко-католицька церква, Берестейська унія, монастир, замкове будівництво, муроване та дерев'яне храмове будівництво, типи церков, композиційно-планувальна характеристика храму, базиліка, хрестово-купольний храм, тридільна церква, костюл, різьблення, надгробні пам'ятники, ікона, іконопис, монументальні розписи, портрет, донатор, сюжет та композиція розписів, сюжетні та композиційні вирішення ікони, Відродження, бароко, рококо, класицизм, граївка, книг описання, друкарство, братство, зброярство, ковка, вироби зі скла, ткацтво, вишивка.

Змістовий модуль 2. Мистецтво Волині XIX – XX ст.

Тема 4. Мистецтво Волині за панування Російської імперії та Польщі.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині XIX – середини XX століть. Вплив на розвиток мистецтва Російської імперії та Польщі. Розвиток католицьких та православних церков.

Архітектура регіону XIX – середини XX століть. Житлова забудова, промислове будівництво, храмове та монастирське будівництво, поширення модерну та неокласицизму в регіоні. Дерев'яне житлове та церковне будівництво.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, надгробки, пам'ятники.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах. Станковий живопис, розвиток реалізму, розвиток різних жанрів живопису.

Графіка. Книгодрукування.

Декоративно-прикладне мистецтво: зброярство, вироби з металу, вишивка, скло та інше.

Основні поняття: містобудування, класицизм, громадська архітектура, садово-паркове мистецтво, дерев'яне житлове будівництво, дерев'яне храмове зодчество, муроване церковне будівництво, регіональні особливості архітектури, дзвіниця, живопис, жанри живопису, книгодрукування, романтизм, імпресіонізм, реалізм, модерн, декоративно-ужиткове мистецтво, ковальство, різьблення, килимарство, гончарство, волинська вишивка.

Тема 5. Мистецтво Волині у радянський та пострадянський період.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині ХХ – початку ХХІ століть. Вплив на розвиток мистецтва Радянської імперії.

Архітектура регіону ХХ – початку ХХІ століть. Житлова забудова, промислове будівництво, храмове та монастирське будівництво, поширення неокласицизму та функціоналізму в регіоні.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, пам'ятники.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах. Станковий живопис, розвиток реалізму, розвиток різних жанрів живопису.

Графіка. Книгодрукування.

Декоративно-прикладне мистецтво: вироби з металу, вишивка, скло, текстиль, писанкарство та інше.

Основні поняття: соцреалізм, відбудова, міська забудова, пролетарська культура, громадська архітектура, монументальні споруди, масове житло, спальні райони, стандартна забудова, промислова архітектура, монументальний живопис, агітаційне мистецтво, плакат, портрет, історичний живопис, пейзаж, спілка архітекторів, спілка художників, відродження духовності, національні традиції, постмодернізм, сучасне мистецтво, волинська живописна школа, виставка.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Волинське мистецтво від давніх часів до початку ХІХ ст.							
Тема 1. Мистецтво Давньої Волині та Галицько-Волинського князівства.	18	2	4			12	
Тема 2. Мистецтво Волині за Литовської доби.	16	2	2			12	
Тема 3. Мистецтво Волині часів Речі Посполитої.	18	2	4			12	
Разом за змістовим модулем 1	52	6	10			36	

Змістовий модуль 2. Мистецтво Волині XIX – XX ст.							
Тема 4. Мистецтво Волині за панування Російської імперії та Польщі.	14	2	2			10	
Тема 5. Мистецтво Волині у радянський та пострадянський період.	18	2	4			12	
Разом за змістовим модулем 2	32	4	6			22	
Усього годин	84	10	16			58	

5. Теми практичних (семінарських) занять

Тема 1. Мистецтво Давньої Волині та Галицько-Волинського князівства. (4 год.)

1. Первісний лад на Волині.
2. Мистецтво Волині за часів Київської Русі:
  - а) архітектура;
  - б) живопис;
  - в) графіка;
  - г) скульптура.
3. Мистецтво Волині за часів Галицько-Волинського князівства:
  - а) архітектура;
  - б) живопис;
  - в) графіка;
  - г) скульптура.

Питання для самоконтролю.

1. Які пам'ятки кам'яної доби на Волині Ви б виділили?
2. Чому на Волині активно розвивалась обробка металів?
3. Які види ремесел розвивались на Волині особливо інтенсивно? Чому?
4. Які племена проживали на території Волині у ранню залізну добу?
5. Чи існували на Волині міста трипільської культури?
6. Який вигляд мали слов'янські міста?
7. Коли утворилось Галицько-Волинське князівство?
8. Які міста заснував Данило Галицький?
9. Які пам'ятки архітектури часів Галицько-Волинського князівства збереглись до нашого часу?
10. Чому у Галицько-Волинському князівстві була слабо розвинена скульптура?
11. Чому Галицько-Волинську архітектуру називають білокам'яною?

Тема 2. Мистецтво Волині за Литовської доби. (2 год.)

1. Архітектура:
  - а) громадська;
  - б) храмова.
2. Живопис.
3. Графіка.
4. Скульптура.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво.

Питання для самоконтролю.

1. Який період в історії Волині охоплює Литовська доба?
2. Чи існував взаємовплив української та литовської культури?

3. Яким чином розвивалась оборонна архітектура регіону?
4. Які архітектурні пам'ятки оборонного характеру Волині Литовської доби Ви знаєте?
5. Чи зводили на Волині монастирі-фортеці?
6. Які волинські замки Литовської доби збереглись до наших днів?
7. В чому проявився вплив Західної Європи на мистецтво Волині?
8. Як розвивалась волинська ікона за Литовської доби?
9. Чи можна стверджувати про формування волинської іконописної школи за часів Князівства Литовського?
10. Як у цей час проходить розвиток рукописної книги?
11. Які сюжети були найбільш розповсюджені у волинській іконі цього періоду?

Тема 3. Мистецтво Волині часів Речі Посполитої. (4 год.)

1. Архітектура:
  - а) громадська;
  - б) храмова;
  - в) житлова.
2. Живопис.
3. Графіка.
4. Скульптура.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво.

Питання для самоконтролю.

1. Як вплинуло на розвиток мистецтва регіону підписання Берестейської унії?
2. Чим відрізняється від православної греко-католицька церква?
3. Які типи планування храмів поширені у католиків? Які у православних?
4. Який тип дерев'яних церков поширився на Волині у цей час?
5. Як вплинули на волинське мистецтво католицькі ордени?
6. Що у своїй діяльності відстоювали православні братства?
7. Які братства були найвпливовіші на Волині?
8. Як розвивається друкарство на Волині?
9. Хто став засновником волинської іконописної школи?
10. Які сюжети в іконописі були найпопулярніші на Волині за часів Речі Посполитої?
11. Які регіональні особливості волинської вишивки?
12. Чим відома постать Костянтина Острозького?

Тема 4. Мистецтво Волині за панування Російської імперії та Польщі. (2 год.)

1. Мистецтво Волині у XIX столітті:
  - а) архітектура;
  - б) живопис;
  - в) графіка;
  - г) скульптура;
  - д) декоративно-ужиткове мистецтво.
2. Волинське мистецтво початку XX століття:
  - а) архітектура;
  - б) живопис.
3. Мистецтво Волині 1921-1939 років:
  - а) архітектура;
  - б) живопис;
  - в) декоративно-ужиткове мистецтво.

Питання для самоконтролю.

1. Яким чином на волинське мистецтво вплинуло панування Російської імперії?
2. Як проявився класицизм у волинській архітектурі?
3. Як розвивається містобудування у цей час?
4. Чому перебудовувались більшість волинських церков?
5. Як у волинському живописі проявився реалізм?
6. Кого з відомих волинських графіків цього часу Ви знаєте?
7. Як вплинув модерн на забудову Луцька?
8. Як у Луцьку розвивається «цегляний» стиль і архітектурі?
9. Як вплинула політична ситуація початку ХХ століття на розвиток волинського мистецтва?
10. Хто з волинських художників відчув на собі вплив імпресіонізму?
11. Яким чином пов'язане мистецтво Польщі та Волині на початку ХХ століття?
12. Кого з волинських художників початку ХХ століття Ви знаєте?

Тема 5. Мистецтво Волині у радянський та пострадянський період. (4 год.)

1. Волинське мистецтво 50 – середини 60-х років ХХ століття:
  - а) архітектура;
  - б) скульптура;
  - в) живопис.
2. Мистецтво Волині середини 60-х – середини 80-х років ХХ століття:
  - а) архітектура;
  - б) живопис;
  - в) скульптура.
3. Сучасне волинське мистецтво:
  - а) архітектура;
  - б) живопис;
  - в) скульптура.

Питання для самоконтролю.

1. Що Вам відомо про волинських художників, які боролись у лавах УПА?
2. Хто такий Ніл Хасевич?
3. Чому на Волині був поширений неокласицизм у повоєнні роки?
4. Які типи громадських споруд мали місце у повоєнному будівництві?
5. Що таке «масове житло»?
6. Які відомі пам'ятники з'явилися на Волині у ХХ столітті?
7. Хто з волинських художників Вам найбільш до вподоби?
8. Які напрямки декоративно-ужиткового мистецтва найактивніше на Вашу думку розвиваються у наш час?
9. Які виставкові центри діють у наші дні на Волині?

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Мистецтво Давньої Волині та Галицько-Волинського князівства.	12
2.	Тема 2. Мистецтво Волині за Литовської доби.	12
3.	Тема 3. Мистецтво Волині часів Речі Посполитої.	12
4.	Тема 4. Мистецтво Волині за панування Російської імперії та Польщі.	10
5.	Тема 5. Мистецтво Волині у радянський та пострадянський період.	12
	Разом	58

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Змістовий модуль I. Волинське мистецтво від давніх часів до початку XIX ст.

Тема 1. Мистецтво Давньої Волині та Галицько-Волинського князівства.

Первіснообщинний лад на Волині. Кам'яний вік: пам'ятки палеоліту, мезоліту та неоліту на Волині. Основні стоянки, знаряддя праці, поява землеробства, скотарства, рибальства, виникнення гончарства, ткацтва, пам'ятки мистецтва.

Мідно-кам'яний вік на Волині. Епоха бронзи на Волині. Племена шнурової кераміки та їх культура.

Ранній залізний вік. Виділення ремесла в окрему галузь, розвиток різних видів ремесел. Зарубинецька, пшеворська та черняхівська культури на території Волині.

Східні слов'яни на Волині. Союзи племен дулібів, бужан та волинян, їх матеріальна культура. Розвиток міст, ремесел. Пам'ятки мистецтва I тисячоліття н.е.

Утворення Галицько-Волинського князівства. Архітектура Волині: пам'ятки Володимир-Волинського, Зимного, Галича та інших міст. Храмова архітектура, оборонна та житлова архітектура. Розвиток архітектури Волині за часів Данила Галицького. Поява нових міст – Львова, Холма та інших. Специфіка матеріалів для будівництва на Волині.

Пам'ятки скульптури: залишки скульптурного оздоблення храмів Холма, Львова, Галича.

Пам'ятки декоративно-прикладного мистецтва Волині часів Галицько-Волинського князівства. Зброярство, ювелірна справа, вироби з металу, ливарництво, різьба по дереву та інше.

Тема 2. Мистецтво Волині за Литовської доби.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині XIV - середини XVI століть. Взаємовплив волинських та литовських традицій будівництва, малярства та декоративно-ужиткового мистецтва.

Архітектура регіону XIV - середини XVI століть. Житлова забудова, оборонне будівництво, храмова та монастирське будівництво, поширення романського та готичного стилю в регіоні. Дерев'яне житлове та церковне будівництво. Основні типи дерев'яних та мурованих храмів Волині.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, надгробки.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах.

Графіка. Художнє оздоблення літописів та рукописних книг.

Декоративно-прикладне мистецтво: зброярство, вироби з металу, вишивка, скло та інше.

Тема 3. Мистецтво Волині часів Речі Посполитої.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині середини XVI – XVIII століть. Вплив на розвиток мистецтва появи уніатської церкви. Розвиток католицьких та православних церков.

Архітектура регіону середини XVI – XVIII століть. Житлова забудова, оборонне будівництво, храмова та монастирське будівництво, поширення Відродження, бароко та рококо в регіоні. Дерев'яне житлове та церковне будівництво. Основні типи дерев'яних та мурованих храмів Волині.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, надгробки.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах. Іконостаси. Іконопис, розвиток портрету. Поява волинської школи іконопису: Йов

Кондзелевич, його творчість та вплив на подальший розвиток волинського та українського іконопису. Риси Відродження та бароко у волинському живописі.

Графіка. Поява друкарства на Волині. Іван Федоров та його діяльність на теренах Волині. Пересувні або мандрівні друкарні. Художнє оздоблення книг.

Декоративно-прикладне мистецтво: зброярство, вироби з металу, вишивка, скло та інше.

Змістовий модуль 2. Мистецтво Волині XIX – XX ст.

Тема 4. Мистецтво Волині за панування Російської імперії та Польщі.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині XIX – середини XX століть. Вплив на розвиток мистецтва Російської імперії та Польщі. Розвиток католицьких та православних церков.

Архітектура регіону XIX – середини XX століть. Житлова забудова, промислове будівництво, храмове та монастирське будівництво, поширення модерну та неокласицизму в регіоні. Дерев'яне житлове та церковне будівництво.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, надгробки, пам'ятники.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах. Станковий живопис, розвиток реалізму, розвиток різних жанрів живопису.

Графіка. Книгодрукування.

Декоративно-прикладне мистецтво: зброярство, вироби з металу, вишивка, скло та інше.

Тема 5. Мистецтво Волині у радянський та пострадянський період.

Політична, соціальна та економічна ситуація на Волині XX – початку XXI століть. Вплив на розвиток мистецтва Радянської імперії.

Архітектура регіону XX – початку XXI століть. Житлова забудова, промислове будівництво, храмове та монастирське будівництво, поширення неокласицизму та функціоналізму в регіоні.

Скульптура: оздоблення житлових та храмових приміщень, різьблення по дереву та різьба по каменю. Скульптурні портрети, пам'ятники.

Живопис: монументальний та станковий. Розписи в дерев'яних та мурованих храмах. Станковий живопис, розвиток реалізму, розвиток різних жанрів живопису.

Графіка. Книгодрукування.

Декоративно-прикладне мистецтво: вироби з металу, вишивка, скло, текстиль, писанкарство та інше.

Підготовка до виступів на семінарах.

Тема 1. Мистецтво Давньої Волині та Галицько-Волинського князівства. (4 год.)

Література

Александрович В. Мистецтво Галицько-Волинської держави. - Львів, 1999. - 132 с., іл.

Александрович В. Холмська ікона Богородиці / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича. - Львів, 2001. - 40 с.

Ауліх В.В. Зимнівське городище – слов'янська пам'ятка VI-VII ст. н.е. в Західній Волині. – К., 1072.

Афанасьєв В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.

Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.

Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ, 2006.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали X наукової конференції, м. Луцьк, 17-19 вересня 2003 р. - Луцьк: Надстир'я, 2003 - 210 с.: іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XI міжнародної наукової конференції. Вип. 11.- Луцьк; Б. в., 2004. - 194 с.: іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 27-28 жовтня 2005 р. - Луцьк: Пульс, 2005. - 157 с.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 2-3 листопада 2006 р. - Луцьк: Пульс. 2006.-116с.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції. - Луцьк, 1994. - 85 с.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції. - Луцьк, 1995. - 56 с.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008. - 218 с.; іл.

Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.

Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.

Дзвони в історії і культурі народів світу. Матеріали I міжнародної науково-практичної, історико-краєзнавчої конференції. 26 серпня 2006 р. Луцьк. Замок Любарта. Науковий збірник. Випуск 1 // Упорядник Г. Марчук. - Луцьк: Твердиня, 2007. - 68 с.

Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.

Духовні святині Камінь-Каширщини. Фотоальбом. - Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. - 24 с.

Запаско Я. Пам'ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга. - Львів, 1990. - (про Волинь - с. 43, 248-250, 262-264, 299-300, 301, 303, 311-312, 332, 340-343, 351-354, 354-361).

Історія Волині 3 найдавніших часів до наших днів. – Львів, “Вища школа”, 1988.

Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область. – К., 1970.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.1. - К., 2001.

Котляр М.Ф. Данило Галицький. – К., 1979.

Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.

Кучинко М., Охріменко Г., Савицький В. Культура Волині та Волинського Полісся княжої доби. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. - 328 с.

Кучинко М., Охріменко Г., Петрович В. Історія міста Володимира-Волинського від найдавніших часів до середини ХХ ст. (у світлі соціотопографії). -- Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. - 260 с.

Логвин Г.В. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. – К., 1974.

Минуле і сучасне Волині та Полісся: Володимир-Волинський в історії України та Волині. Матеріали XIV Волинської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 13-й річниці Незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському Магдебурзького права. Збірник наукових праць. - Луцьк: Б. в., 2004. - 480 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль в історії України та Волині. Науковий збірник: Випуск 25; Матеріали XXV Волинської обласної історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 16-й річниці Незалежності України, 720-й річниці першої писемної згадки міста Любомля і 800-й річниці першої писемної згадки Угровська, м. Любомль, 25 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 338 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцька міська громада: історія, традиції, люди. Матеріали XXVI Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 16-й річниці Незалежності України, 510-й річниці надання м. Луцьку магдебурзького права і 390-й річниці створення Луцького православного братства, м.

Луцьк, 9 - 10 листопада 2007 р., Науковий збірник: Випуск 26. - Луцьк: Пульс, 2007. - 254 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олександр Цинкаловський і край. Науковий збірник: Випуск 27. Матеріали XXVI Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 1020-ій річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О.І.Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лютого 2008 р. -Луцьк: Пульс, 2008. - 377 с.; іл.

Пашуто В.Т. Почерки истории Галицко-Волынской Руси. – М.,1950.

Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, “Медіа”,2001.

Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. – К.. 1991.

Степовик Д.В. Історія української ікони X-XX століть. – К., “Либідь”, 1996.

Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI - XX ст.). Історико-краєзнавчий нарис. - Луцьк: Б. в., 2005. - 256 с.

Тема 2. Мистецтво Волині за Литовської доби. (2 год.)

Література

Александрович В. Українське малярство XIII - XV ст. - Львів, 1995. - 197 с.

Александрович В. Холмська ікона Богородиці / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича. - Львів, 2001. - 40 с.

Ауліх В.В. Зимнівське городище – слов'янська пам'ятка VI-VII ст. н.е. в Західній Волині. – К.,1072.

Афанасьєв В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.

Батюшков П.Н. Волинь: Исторические судьбы Юго-Западного края. – СПб.,1988.

Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.

Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.

Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ,2006.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали X наукової конференції, м. Луцьк, 17-19 вересня 2003 р. - Луцьк: Надстир'я, 2003 - 210 с.: іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XI міжнародної наукової конференції. Вип. 11.- Луцьк; Б. в., 2004. - 194 с.: іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 27-28 жовтня 2005 р. - Луцьк: Пульс, 2005. - 157 с.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 2-3 листопада 2006 р. - Луцьк: Пульс. 2006.-116с.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 146 с.; іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008.-218с.; іл..

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції. - Луцьк, 1994. - 85 с.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції. - Луцьк, 1995. - 56 с.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали III наукової конференції. - Луцьк, 1996. 78 с., іл.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції. - Луцьк, 1997. - 146 с., іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007.- 146с.;іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008. - 218 с.; іл.

Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.

Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.

Дзвони в історії і культурі народів світу. Матеріали I міжнародної науково-практичної, історико-краєзнавчої конференції. 26 серпня 2006 р. Луцьк. Замок Любарта. Науковий збірник. Випуск 1 // Упорядник Г. Марчук. - Луцьк: Твердиня, 2007. - 68 с.

Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.

Запаско Я. Пам'ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга. - Львів, 1990. - (про Волинь - с. 43, 248-250, 262-264, 299-300, 301, 303, 311-312, 332, 340-343, 351-354,354-361).

Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. – К., 1960.

Запаско Я.П., Ісаєвич Я.Д. Пам'ятники книжкового мистецтва: Каталог стародруків. – Львів, 1981, 1984.

Історія Волині з найдавніших часів до наших днів. – Львів, “Вища школа”, 1988.

Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область. – К.,1970.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.1. - К.,2001.

Кучинко М. Володимир середньовічний. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. - 144с.

Кучинко М., Охріменко Г., Петрович В. Історія міста Володимира-Волинського від найдавніших часів до середини XX ст. (у світлі соціотопографії). -- Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. - 260 с.

Логвин Г., Міляєва Л., Свенціцька В. Український середньовічний живопис. – К., 1976.

Логвин Г.В. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. – К., 1974.

Логвин Г.В. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники. – К., 1968.

Логвин Г.В. Украинское искусство X-XVIII вв. – М., 1963.

Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.

Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.

Минуле і сучасне Волині та Полісся: Володимир-Волинський в історії України та Волині. Матеріали XIV Волинської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 13-й річниці Незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському Магдебурзького права. Збірник наукових праць. - Луцьк: Б. в., 2004. - 480 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся: народне мистецтво і духовність. Матеріали Другої Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 12-13 травня 2005 року, м. Луцьк. Збірник наукових праць. Випуск 15. -Луцьк: Надстир'я, 2005. - 210с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль в історії України та Волині. Науковий збірник: Випуск 25; Матеріали XXV Волинської обласної історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 16-й річниці Незалежності України, 720-й річниці першої писемної згадки міста Любомля і 800-й річниці першої писемної згадки Угровська, м. Любомль, 25 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 338 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцька міська громада: історія, традиції, люди. Матеріали XXVI Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 16-й річниці Незалежності України, 510-й річниці надання м. Луцьку магдебурзького права і 390-й річниці створення Луцького православного братства, м.

Луцьк, 9 - 10 листопада 2007 р., Науковий збірник: Випуск 26. - Луцьк: Пульс, 2007. - 254 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олександр Цинкаловський і край. Науковий збірник: Випуск 27. Матеріали XXVI Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 1020-ій річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О.І.Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лютого 2008 р. -Луцьк: Пульс, 2008. - 377 с.; іл.

Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура. – К., 1980.

Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1985.

Оксенюк Р.Н. Нариси історії Волині (1861-1939). – Львів, 1970.

Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, “Медіа”, 2001.

Свенціцький-Святицький І. Ікони Галицької України XV-XVI віків (Збірки Українського національного музею у Львові). – Львів, 1929.

Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. – К., 1991.

Свенціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків. Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова. – Львів, 1990.

Сеґейда Харитон. Світильники отчої віри. Нариси про церкви Локачинського району. - Луцьк: Надстир'я, 2002. - 228 с. (Бібліотека журналу "Волинь").

Старий Луцьк: Науково-інформаційний збірник. Вип. II. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005.-202с.

Старий Луцьк. Науково-інформаційний збірник Луцького державного історико-культурного заповідника. Вип. 3. - Луцьк: Б. в., 2007. - 196 с.

Степовик Д.В. Історія української ікони X-XX століть. – К., “Либідь”, 1996.

Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI - XX ст.). Історико-краєзнавчий нарис. - Луцьк: Б. в., 2005. - 256 с.

Український середньовічний живопис: Альбом. – К., 1976.

Тема 3. Мистецтво Волині часів Речі Посполитої. (4 год.)

Література

Афанасьєв В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.

Батюшков П.Н. Волинь: Исторические судьбы Юго-Западного края. – СПб., 1988.

Билецкий П. Украинская портретная живопись XVII-XVIII вв. – Л., 1981.

Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. – К., 1981.

Білецький П.О. Український портретний живопис XVII-XVIII ст.: Проблеми становлення і розвитку. – К., 1968.

Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.

Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.

Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ, 2006.

Волинська ікона XVI - XVIII ст. Каталог та альбом / Під редакцією Сергія Кота. - К.Луцьк: Спадщина, 1998. - 102 с., іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали X наукової конференції, м. Луцьк, 17-19 вересня 2003 р. - Луцьк: Надстир'я, 2003 - 210 с.: іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XI міжнародної наукової конференції. Вип. 11.- Луцьк; Б. в., 2004. - 194 с.: іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 27-28 жовтня 2005 р. - Луцьк: Пульс, 2005. - 157 с.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 2-3 листопада 2006 р. - Луцьк: Пульс. 2006.-116с.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 146 с.; іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008.-218с.; іл.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції. - Луцьк, 1994. - 85 с.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції. - Луцьк, 1995. - 56 с.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали III наукової конференції.-Луцьк, 1996. 78 с., іл.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції. - Луцьк, 1997. - 146 с., іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007.-146с.;іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008. - 218 с.; іл.

Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.

Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.

Дзвони в історії і культурі народів світу. Матеріали I міжнародної науково-практичної, історико-краєзнавчої конференції. 26 серпня 2006 р. Луцьк. Замок Любарта. Науковий збірник. Випуск 1 // Упорядник Г. Марчук. - Луцьк: Твердиня, 2007. - 68 с.

Драган М. Українська декоративна різьба XVI-XVIII ст. – К., 1970.

Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.

Духовні святині Камінь-Каширщини. Фотоальбом. - Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. - 24 с.

Жолтовский П.М. Украинский живопис XVII-XVIII ст. – К., 1978.

Історія Волині 3 найдавніших часів до наших днів. – Львів, “Вища школа”, 1988.

Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область. – К.,1970.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.2. - К.,2001.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.3. - К.,2003.

Історія українського мистецтва. В 6 томах. – К.,1966-1968.

Ковальчук Є. Врятовані пам'ятки. 3 історії дослідження і реставрації волинського іконопису XVI - XVIII століть. - Луцьк: Медіа, 2005. -12с.

Логвин Г.В. 3 глибин: Гравюри українських стародруків XVI-XVII ст. – К., 1990.

Логвин Г.В. 3 глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. – К., 1974.

Логвин Г.В. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники. – К., 1968.

Логвин Г.В. Украинское искусство X-XVIII вв. – М., 1963.

Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.

Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.

Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура. – К., 1980.

Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1985.

Свенціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків. Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова. – Львів, 1990.

Степовик Д.В. Історія української ікони X-XX століть. – К., “Либідь”, 1996.

Степовик Д.В. Українська графіка XVI-XVIII ст. – К., 1982.

Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI - XX ст.). Історико-краєзнавчий нарис. - Луцьк: Б. в., 2005. - 256 с.

Тема 4. Мистецтво Волині за панування Російської імперії та Польщі. (2 год.)

Література

- Афанасьєв В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.
- Батюшков П.Н. Волинь: Исторические судьбы Юго-Западного края. – СПб., 1988.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.
- Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.
- Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ, 2006.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008.-218с.; іл.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції. - Луцьк, 1994. - 85 с.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції. - Луцьк, 1995. - 56 с.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали III наукової конференції.-Луцьк, 1996. 78 с., іл.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції. - Луцьк, 1997. - 146 с., іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007.-146с.; іл.
- Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.
- Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.
- Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.
- Жаборюк А.А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX ст. – К., 1990.
- Жаборюк А.А. Мистецтво живопису, графіки на Україні в першій половині і середині XIX ст. – Одеса, 1983.
- Заболотний І. Нескорена Волинь. – Львів, 1964.
- Замосцько-Волинські зошити „Минуле майбутньому” Роль польського і українського музейництва в збереженні і документуванні культурної спадщини пограниччя. - Замосць: Музей Замойських, 2006/2007. - 395 с.
- Історія Волині 3 найдавніших часів до наших днів. – Львів, “Вища школа”, 1988.
- Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область. – К., 1970.
- Історія української культури. В 5 томах. – Т.3. - К., 2003.
- Історія українського мистецтва. В 6 томах. – К., 1966-1968.
- Минуле і сучасне Волині та Полісся: Володимир-Волинський в історії України та Волині. Матеріали XIV Волинської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 13-й річниці Незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському Магдебурзького права. Збірник наукових праць. - Луцьк: Б. в., 2004. - 480 с., іл.
- Минуле і сучасне Волині та Полісся: народне мистецтво і духовність. Матеріали Другої Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 12-13 травня 2005 року, м. Луцьк. Збірник наукових праць. Випуск 15. -Луцьк: Надстир'я, 2005. - 210с., іл.
- Минуле і сучасне Волині та Полісся. Свято-Троїцький собор в історії Луцька та Волині. Науковий збірник. Матеріали XVII Волинської обласної наукової конференції, присвяченої 250-річчю від дати завершення будівництва Луцького собору Святої Трійці та 125-річчю з часу його освячення як православного кафедрального собору, 30 листопада 2005 року, м. Луцьк. - Луцьк: Б. в., 2005. - 83 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олики і Радзивілли в історії Волині та України. Науковий збірник. Випуск 18. Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 квітня 2006 року, м. Луцьк - смт. Олика. - Луцьк: Пульс, 2006. - 205 с.; іл.

Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний. Матеріали III Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 14-15 червня 2007 року. Збірник наукових праць. Вип. 24. - Луцьк, 2007. - 288 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль в історії України та Волині. Науковий збірник: Випуск 25; Матеріали XXV Волинської обласної історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 16-ій річниці Незалежності України, 720-ій річниці першої писемної згадки міста Любомля і 800-ій річниці першої писемної згадки Угровська, м. Любомль, 25 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 338 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцька міська громада: історія, традиції, люди. Матеріали XXVI Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 16-ій річниці Незалежності України, 510-ій річниці надання м. Луцьку магдебурзького права і 390-ій річниці створення Луцького православного братства, м. Луцьк, 9 - 10 листопада 2007 р., Науковий збірник: Випуск 26. - Луцьк: Пульс, 2007. - 254 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олександр Цинкаловський і край. Науковий збірник: Випуск 27. Матеріали XXVI Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 1020-ій річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О.І.Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лютого 2008 р. -Луцьк: Пульс, 2008. - 377 с.; іл.

Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура. – К., 1980.

Нев'янухий сад. Вишивані рушники сестер Галини та Світлани Махнюк.-Луцьк. 2006.-24с.:іл.

Німенко А.В. Українська скульптура другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1963.

Оксенюк Р.Н. Нариси історії Волині (1861-1939). – Львів, 1970.

П'ясецький В., Мандзюк Ф. Вулиці і майдани Луцька. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005. - 400 с., 48 кол. іл.

Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. – Луцьк, "Волинська книга", 2007.

Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, "Медіа", 2001.

Рубан В.В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1986.

Сегейда Харитон. Світильники отчої віри. Нариси про церкви Локачинського району. - Луцьк: Надстир'я, 2002. - 228 с. (Бібліотека журналу "Волинь").

Старий Луцьк: Науково-інформаційний збірник. Вип II. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005.-202с.

Старий Луцьк. Науково-інформаційний збірник Луцького державного історико-культурного заповідника. Вип. 3. - Луцьк: Б. в., 2007. - 196 с.

Степовик Д.В. Історія української ікони X-XX століть. – К., "Либідь", 1996.

Степовик Д.В. Українське мистецтво першої половини XIX ст. – К., 1982.

Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI - XX ст.). Історико-краєзнавчий нарис. - Луцьк: Б. в., 2005. - 256 с.

Тема 5. Мистецтво Волині у радянський та пострадянський період. (4 год.)

Література

Афанасьєв В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.

Афанасьєв В.А. Українське радянське мистецтво: 1960-1980рр. – К., 1983.

- Батюшков П.Н. Волинь: Исторические судьбы Юго-Западного края. – СПб., 1988.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське радянське народне мистецтво 1941-1967рр. – К., 1970.
- Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.
- Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ, 2006.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали X наукової конференції, м. Луцьк, 17-19 вересня 2003 р. - Луцьк: Надстир'я, 2003 - 210 с.: іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XI міжнародної наукової конференції. Вип. 11.- Луцьк; Б. в., 2004. - 194 с.: іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 27-28 жовтня 2005 р. - Луцьк: Пульс, 2005. - 157 с.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 2-3 листопада 2006 р. - Луцьк: Пульс. 2006.-116с.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 146 с.; іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008.-218с.; іл..
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції. - Луцьк, 1994. - 85 с.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції. - Луцьк, 1995. - 56 с.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали III наукової конференції.-Луцьк, 1996. 78 с., іл.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції. - Луцьк, 1997. - 146 с., іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007.-146с.; іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008. - 218 с.; іл.
- Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.
- Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.
- Заболотний І. Нескорена Волинь. – Львів, 1964.
- Замосцько-Волинські зошити „Минуле майбутньому” Роль польського і українського музейництва в збереженні і документуванні культурної спадщини пограниччя. - Замосць: Музей Замойських, 2006/2007. - 395 с.
- Затенацький Я.П. Український радянський живопис. – К., 1958.
- Історія Волині 3 найдавніших часів до наших днів. – Львів, “Вища школа”, 1988.
- Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область. – К., 1970.
- Історія української культури. В 5 томах. – Т.3. - К., 2003.
- Історія українського мистецтва. В 6 томах. – К., 1966-1968.
- Левчанівська І. Луцьк у 50-х роках ХХ століття на світлинах Ірини Левчанівської. - Луцьк: Вид-во «Волинська обласна друкарня», 2003. - 108 с.
- Левчанівська І. Мій кольоровий Луцьк. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2003. -60 с.: іл.
- Минуле і сучасне Волині та Полісся: Володимир-Волинський в історії України та Волині. Матеріали XIV Волинської наукової історико-краєзнавчої конференції,

присвяченої 13-й річниці Незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському Магдебурзького права. Збірник наукових праць. - Луцьк: Б. в., 2004. - 480 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся: народне мистецтво і духовність. Матеріали Другої Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 12-13 травня 2005 року, м. Луцьк. Збірник наукових праць. Випуск 15. -Луцьк: Надстир'я, 2005. - 210с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Свято-Троїцький собор в історії Луцька та Волині. Науковий збірник. Матеріали XVII Волинської обласної наукової конференції, присвяченої 250-річчю від дати завершення будівництва Луцького собору Святої Трійці та 125-річчю з часу його освячення як православного кафедрального собору, 30 листопада 2005 року, м. Луцьк. - Луцьк: Б. в., 2005. - 83 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцька міська громада: історія, традиції, люди. Матеріали XXVI Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 16-ій річниці Незалежності України, 510-ій річниці надання м. Луцьку магдебурзького права і 390-ій річниці створення Луцького православного братства, м. Луцьк, 9 - 10 листопада 2007 р., Науковий збірник: Випуск 26. - Луцьк: Пульс, 2007. - 254 с.

Нев'янучий сад. Вишивані рушники сестер Галини та Світлани Махнюк.-Луцьк. 2006.-24с.:іл.

П'ясецький В., Мандзюк Ф. Вулиці і майдани Луцька. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005. - 400 с., 48 кол. іл.

Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. – Луцьк, "Волинська книга", 2007.

Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, "Медіа", 2001.

Степовик Д.В. Історія української ікони Х-XX століть. – К., "Либідь", 1996.

Наукова робота

В якості самостійних завдань пропонується написання наукових статей, есе, тез, рефератів. Наукові розробки в області курсу "Образотворче мистецтва рідного краю" можуть бути представлені на наукових конференціях, днях науки і т.д. Кожен студент повинен написати 2 реферати. Реферати є обов'язковими для виконання кожним студентом. Реферат повинен відповідати загальнонавчальним вимогам, має вміщати розкрити та обґрунтовану інформацію щодо обраної тематики. Тема реферату може бути обрана із запропонованої тематики, а може бути запропонована самим студентом та затверджена викладачем даного предмету.

За написання одного реферату студент може максимально отримати 5 балів. Для цього реферат повинен бути написаний за всіма вимогами, правильно оформлений, має включати всі обов'язкові структурні частини, план має бути чіткий, логічний та стислий, текст повинен бути лаконічним, максимально розкривати поставлені завдання, мають бути зроблені висновки про написане та висвітлено використану літературу. За відсутністю виконання будь-якої з вимог до написання реферату кількість балів відповідно знижується на 1.

Кожен студент може займатись науковою діяльністю, що відобразиться у написанні невеликих наукових робіт, а саме: наукові есе, статті, тези, а також у виступах на наукових конференціях, участі у різноманітних конкурсах, олімпіадах і т.д. Якщо наукове дослідження за своєю тематикою охоплюватиме одну тему, то кількість балів відповідатиме кількості балів, яка виставляється за дану тему. Якщо тематика наукової розробки охоплюватиме об'єм двох і більше тем, то і кількість балів відповідатиме балам, відведеним на їх оцінювання.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Палеоліт на Волині.
2. Данило Галицький – засновник волинських міст.
3. Діяльність волинських майстрів у Холмі часів Данила Галицького.
4. Архітектура Холма часів Данила Галицького.
5. Монастир в Зимно – історія та сучасність.
6. Володимир-Волинський – культурний центр давньої Волині.
7. Давні ікони Волині.
8. Луцький замок – минуле та сучасність.
9. Архітектура давнього Львова.
10. Замкове будівництво на Волині.
11. Волинський іконопис за литовських часів.
12. Православне будівництво на Волині у XVI столітті.
13. Забудова Луцька у XVI столітті.
14. Католицьке будівництво на Волині у XVII-XVIII столітті.
15. Монастирі Волині XVII-XVIII століття.
16. Почаївська Лавра: історія та сучасність.
17. Портретний живопис на Волині у XVII-XVIII столітті.
18. Йов Кондзелевич – основоположник волинської школи іконопису.
19. Адам Кисіль та православне будівництво на Волині.
20. Костянтин Острозький та Волинь.
21. Іван Федоров та його діяльність на Волині.
22. Греко-католицьке будівництво на Волині.
23. Волинський живопис XIX століття.
24. Розвиток волинської архітектури у XIX столітті.
25. Волинське мистецтво та революція 1917 року.
26. Забудова волинських міст 50-60-х років XX століття.
27. Розвиток живопису на Волині за радянських часів.
28. Сучасний живопис Волині.

7. Методи навчання: лекції, семінарські заняття, робота в Інтернет.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Систематизування вивченого матеріалу перед заліком

Питання до заліку

1. Волинське мистецтво часів первіснообщинного ладу.
2. Архітектура Галицько-Волинського князівства.
3. Живопис Галицько-Волинського князівства.
4. Скульптура Галицько-Волинського князівства.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво Галицько-Волинського князівства.
6. Громадська архітектура Волині за Литовської доби.
7. Храмова архітектура Волині за Литовської доби.
8. Живопис Волині за Литовської доби.
9. Графіка Волині за Литовської доби.
10. Скульптура Волині за Литовської доби.
11. Декоративно-ужиткове мистецтво Волині за Литовської доби.
12. Громадська архітектура Волині часів Речі Посполитої.
13. Храмова дерев'яна архітектура Волині часів Речі Посполитої.
14. Храмова мурована архітектура Волині часів Речі Посполитої.
15. Монументальний живопис Волині часів Речі Посполитої.
16. Станковий живопис Волині часів Речі Посполитої.

17. Графіка Волині часів Речі Посполитої.
18. Скульптура Волині часів Речі Посполитої.
19. Декоративно-прикладне мистецтво Волині часів Речі Посполитої.
20. Архітектура Волині у XIX столітті.
21. Живопис Волині у XIX столітті.
22. Графіка Волині у XIX столітті.
23. Скульптура Волині у XIX столітті.
24. Декоративно-ужиткове мистецтво Волині у XIX столітті.
25. Волинська архітектура початку XX століття.
26. Волинський живопис початку XX століття.
27. Архітектура Волині 1921-1939 років.
28. Живопис Волині 1921-1939 років.
29. Декоративно-ужиткове мистецтво Волині 1921-1939 років.
30. Волинська архітектура 50 – середини 60-х років XX століття.
31. Волинська скульптура 50 – середини 60-х років XX століття.
32. Волинський живопис 50 – середини 60-х років XX століття.
33. Архітектура Волині середини 60-х – середини 80-х років XX століття.
34. Живопис Волині середини 60-х – середини 80-х років XX століття.
35. Скульптура Волині середини 60-х – середини 80-х років XX століття.
36. Сучасна волинська архітектура.
37. Сучасний волинський живопис.
38. Сучасна волинська скульптура.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Підготовка до написання контрольних робіт з курсу «Образотворче мистецтво рідного краю»

Питання до модульних контрольних робіт з дисципліни “Образотворче мистецтво рідного краю”

Модульна контрольна робота №1.

1. Давні палеолітичні стоянки на Волині.
2. Йов Кондзелевич та його іконописна школа.
3. Архітектура Волині часів Київської Русі.
4. Католицьке будівництво на Волині часів Речі Посполитої.
5. Архітектура Волині часів Галицько-Волинського князівства.
6. Православне будівництво на Волині часів Речі Посполитої.
7. Живопис Волині часів Галицько-Волинського князівства.
8. Скульптура на Волині часів Речі Посполитої.
9. Оборонне будівництво Волині часів Великого князівства Литовського.
10. Графіка на Волині часів Речі Посполитої.

Модульна контрольна робота №2.

1. Храмове будівництво Волині часів Великого князівства Литовського.
2. Декоративно-ужиткове мистецтво на Волині часів Речі Посполитої.
3. Іконописання на Волині часів Великого князівства Литовського.
4. Волинська архітектура XIX ст.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво Волині часів Великого князівства Литовського.
6. Волинський живопис XIX ст.
7. Сучасний Волинський живопис.
8. Волинська графіка та скульптура XIX ст.
9. Сучасна Волинська архітектура.
10. Декоративно-прикладне мистецтво Волині XIX ст.

11. Сучасне Волинське декоративно-ужиткове мистецтво.
12. Модерн на Волині.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Методи оцінювання: поточне тестування; оцінка за реферати; підсумковий тест.

Поточне тестування

Лекційні заняття. На лекційному занятті студент може максимально отримати 2 бали. За присутність на лекційному занятті та конспектуванні матеріалу, який подається лектором, студенту ставиться 0,5 балів. За чіткий, логічно побудований, систематизований та грамотний конспект студенту ставиться ще 0,5 балів. Наступні 0,5 бали студент може отримати за чітко сформовані, логічні запитання по темі лекції, за виділення та підкреслення проблемних питань та проблем по темі лекції, за створення дискусії, диспуту по темі лекції. Ще 0,5 бали студент може отримати за домашню підготовку до лекційного заняття з використанням нотаток, нової додаткової інформації, цікавого ілюстративного матеріалу, схем, таблиць по темі лекції та іншого.

Семинарські заняття. На семінарському занятті студент може максимально отримати 4 бали. За присутність на семінарському занятті та наявності конспекту з повністю підготовленими відповідями на усі питання семінарського заняття студенту ставиться 1 бал. Ще 2 бали студент може отримати за відповідь протягом семінарського заняття на 1 з питань. Відповідь має бути повна, чітка і логічно побудована, з виділенням загальних проблем поставленого питання та переходом до розкриття його конкретної суті. Відповідь має бути вичерпною та не читатися з конспекту. При слабкій та несамостійній (з частим використанням конспекту) відповіді студент заробляє лише додатковий 1 бал. Ще 0,5 балів студент може отримати за доповнення по іншим питанням семінарського заняття за умови, що вони будуть по суті, чіткі, змістовні, будуть нести нову інформацію, а не повторення, будуть спрямовані на глибинне розкриття суті запитання. Ще 0,5 балів студент може отримати за відповідь протягом семінарського заняття на ще одне із запитань (з врахуванням вимог до відповіді), за самостійну підготовку ілюстративного матеріалу, додаткового реферату, створення дискусії по темі заняття, за цікаве обговорення бачення того чи іншого питання.

Підсумковий тест. При написанні модульної контрольної роботи студент максимально може отримати 30 балів. На найвищу кількість балів – 25-30 - студент повинен легко орієнтуватися в історичних, політичних, економічних та соціальних процесах, що відбувались на Волині, максимально володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво періоду, який розглядається протягом того чи іншого змістового модуля. На кількість балів 19-24 студент повинен добре володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, орієнтуватись в історії Волині. На низьку кількість балів – 10-18 - студент повинен володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво з випущенням деяких ключових моментів, особливостей, характеристик, прізвищ, але з обов'язковою загальною орієнтацією в історії Волині та її мистецтва. 1-9 балів студент може отримати за умови дуже слабкого знання ключових моментів історії розвитку та особливостей волинської архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

При здачі заліку з курсу “Образотворче мистецтво рідного краю” студент може максимально отримати 60 балів. На найвищу кількість балів (50-60) студент повинен легко орієнтуватися в історичних, політичних, економічних та соціальних процесах, що відбувались на Волині, максимально володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів

до наших днів, вільно обговорювати та дискутувати з усіх 5 тем, які вивчаються протягом курсу. На кількість балів 30-49 студент повинен добре володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, орієнтуватись в історії Волині. На низьку кількість балів (15-29) студент повинен володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів з випущенням деяких ключових моментів, особливостей, характеристик, прізвищ, але з обов'язковою загальною орієнтацією в історії Волині та її мистецтва. 1-14 балів студент може отримати за умови слабкого знання ключових моментів історії розвитку та особливостей волинської архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

В результаті вивчення курсу “Образотворче мистецтво рідного краю” на найвищу кількість балів (90-100) та найвищу оцінку “відмінно” студент повинен легко орієнтуватись в історичних, політичних, економічних та соціальних процесах, що відбувались на Волині, максимально володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, вільно обговорювати та дискутувати з усіх 5 тем, які вивчаються протягом курсу. На оцінку “добре” та кількість балів 75-89 студент повинен добре володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, орієнтуватись в історії Волині. На “задовільну” оцінку та низьку кількість балів (60-74) студент повинен володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів з випущенням деяких ключових моментів, особливостей, характеристик, прізвищ, але з обов'язковою загальною орієнтацією в історії Волині та її мистецтва. “Незадовільно” або 35-59 балів студент може отримати за умови систематичних пропусків, незнання ключових моментів історії розвитку та особливостей волинської архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

Модуль 1 (поточне тестування)					Модуль 2	Модуль 3 (підсумковий тест)		Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		10	МКР 1	МКР 2	100
						30	30	
T1	T2	T3	T4	T5				
6	6	6	6	6				

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		

1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
--------	----	--------------	--

11. Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); ілюстративні матеріали.

12. Список джерел

- Александрович В. Мистецтво Галицько-Волинської держави. - Львів, 1999. - 132 с., іл.
- Александрович В. Українське малярство XIII - XV ст. - Львів, 1995. - 197 с.
- Александрович В. Холмська ікона Богородиці / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича. - Львів, 2001. - 40 с.
- Ауліх В.В. Зимнівське городище – слов'янська пам'ятка VI-VII ст. н.е. в Західній Волині. – К.,1072.
- Афанасьєв В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.
- Афанасьєв В.А. Українське радянське мистецтво: 1960-1980рр. – К., 1983.
- Батюшков П.Н. Вольнь: Исторические судьбы Юго-Западного края. – СПб.,1988.
- Билецкий П. Украинская портретная живопись XVII-XVIII вв. – Л., 1981.
- Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. – К., 1981.
- Білецький П.О. Український портретний живопис XVII-XVIII ст.: Проблеми становлення і розвитку. – К., 1968.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське радянське народне мистецтво 1941-1967рр. – К., 1970.
- Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.
- Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ,2006.
- Волинська ікона XVI - XVIII ст. Каталог та альбом / Під редакцією Сергія Кота. - К.Луцьк: Спадщина, 1998. - 102 с., іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали X наукової конференції, м. Луцьк, 17-19 вересня 2003 р. - Луцьк: Надстир'я, 2003 - 210 с.: іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XI міжнародної наукової конференції. Вип. 11.- Луцьк; Б. в., 2004. - 194 с.: іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 27-28 жовтня 2005 р. - Луцьк: Пульс, 2005. - 157 с.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIII міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 2-3 листопада 2006 р. - Луцьк: Пульс. 2006.-116с.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 146 с.; іл.
- Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008.-218с.; іл..
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції. - Луцьк, 1994. - 85 с.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції. - Луцьк, 1995. - 56 с.
- Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали III наукової конференції.-Луцьк, 1996. 78 с., іл.

Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції. - Луцьк, 1997. - 146 с., іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 29-30 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007.- 146с.;іл.

Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції, м. Луцьк - м. Володимир-Волинський, 25 - 26 вересня 2008 р. - Луцьк: Пульс, 2008. - 218 с.; іл.

Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.

Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.

Дзвони в історії і культурі народів світу. Матеріали 1 міжнародної науково-практичної, історико-краєзнавчої конференції. 26 серпня 2006 р. Луцьк. Замок Любарта. Науковий збірник. Випуск 1 // Упорядник Г. Марчук. - Луцьк: Твердиня, 2007. - 68 с.

Драган М. Українська декоративна різьба XVI-XVIII ст. – К., 1970.

Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.

Духовні святині Камінь-Каширщини. Фотоальбом. - Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. - 24 с.

Жаборюк А.А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX ст. – К.,1990.

Жаборюк А.А. Мистецтво живопису, графіки на Україні в першій половині і середині XIX ст. – Одеса, 1983.

Жолтовский П.М. Український живопис XVII-XVIII ст. – К., 1978.

Заболотний І. Нескорена Волинь. – Львів, 1964.

Замосцько-Волинські зошити „Минуле майбутньому" Роль польського і українського музейництва в збереженні і документуванні культурної спадщини пограниччя. - Замосць: Музей Замойських, 2006/2007. - 395 с.

Запаско Я. Пам'ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга . - Львів, 1990. - (про Волинь - с. 43, 248-250, 262-264, 299-300, 301, 303, 311-312, 332, 340-343, 351-354,354-361).

Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. – К., 1960.

Запаско Я.П., Ісаєвич Я.Д. Пам'ятники книжкового мистецтва: Каталог стародруків. – Львів, 1981, 1984.

Затенацький Я.П. Український радянський живопис. – К., 1958.

Зникаюча краса. Архітектурна деталь у пам'ятках польсько-українського прикордоння [Альбом-каталог виставки]. – Zamosc: Muzeum Zamojskie w Zamosciu, 2006.- 6 с; L іл.

Історія Волині 3 найдавніших часів до наших днів. – Львів, “Вища школа”, 1988.

Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область. – К.,1970.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.1. - К.,2001.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.2. - К.,2001.

Історія української культури. В 5 томах. – Т.3. - К.,2003.

Історія українського мистецтва. В 6 томах. – К.,1966-1968.

Котляр М.Ф. Данило Галицький. – К.,1979.

Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. – К.,1984.

Ковальчук Є. Врятовані пам'ятки. З історії дослідження і реставрації волинського іконопису XVI - XVIII століть. - Луцьк: Медіа, 2005. -12с.

Кучинко М. Володимир середньовічний. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. - 144с.

Кучинко М., Охріменко Г., Савицький В. Культура Волині та Волинського Полісся княжої доби. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. - 328 с.

Кучинко М., Охріменко Г., Петрович В. Історія міста Володимира-Волинського від найдавніших часів до середини ХХ ст. (у світлі соціотопографії). -- Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. - 260 с.

Левчанівська І. Луцьк у 50-х роках ХХ століття на світлинах Ірини Левчанівської. - Луцьк: Вид-во «Волинська обласна друкарня», 2003. - 108 с.

Левчанівська І. Мій кольоровий Луцьк. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2003. - 60 с.: іл.

Логвин Г., Міляєва Л., Свенціцька В. Український середньовічний живопис. - К., 1976.

Логвин Г.В. З глибин: Гравюри українських стародруків XVI-XVII ст. - К., 1990.

Логвин Г.В. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. - К., 1974.

Логвин Г.В. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники. - К., 1968.

Логвин Г.В. Украинское искусство X-XVIII вв. - М., 1963.

Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV - першої половини XVII ст. - К., 1963.

Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV - першої половини XVII ст. - К., 1963.

Минуле і сучасне Волині та Полісся: Володимир-Волинський в історії України та Волині. Матеріали XIV Волинської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 13-й річниці Незалежності України та 680-й річниці надання Володимиру-Волинському Магдебурзького права. Збірник наукових праць. - Луцьк: Б. в., 2004. - 480 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся: народне мистецтво і духовність. Матеріали Другої Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 12-13 травня 2005 року, м. Луцьк. Збірник наукових праць. Випуск 15. - Луцьк: Надстир'я, 2005. - 210с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Свято-Троїцький собор в історії Луцька та Волині. Науковий збірник. Матеріали XVII Волинської обласної наукової конференції, присвяченої 250-річчю від дати завершення будівництва Луцького собору Святої Трійці та 125-річчю з часу його освячення як православного кафедрального собору, 30 листопада 2005 року, м. Луцьк. - Луцьк: Б. в., 2005. - 83 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олики і Радзівілли в історії Волині та України. Науковий збірник. Випуск 18. Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 квітня 2006 року, м. Луцьк - смт. Олика. - Луцьк: Пульс, 2006. - 205 с.; іл.

Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний. Матеріали III Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 14-15 червня 2007 року. Збірник наукових праць. Вип. 24. - Луцьк, 2007. - 288 с., іл.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль в історії України та Волині. Науковий збірник: Випуск 25; Матеріали XXV Волинської обласної історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 16-ій річниці Незалежності України, 720-ій річниці першої писемної згадки міста Любомля і 800-ій річниці першої писемної згадки Угровська, м. Любомль, 25 жовтня 2007 р. - Луцьк: Пульс, 2007. - 338 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцька міська громада: історія, традиції, люди. Матеріали XXVI Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 16-ій річниці Незалежності України, 510-ій річниці надання м. Луцьку магдебурзького права і 390-ій річниці створення Луцького православного братства, м. Луцьк, 9 - 10 листопада 2007 р., Науковий збірник: Випуск 26. - Луцьк: Пульс, 2007. - 254 с.

Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олександр Цинкаловський і край. Науковий збірник: Випуск 27. Матеріали XXVI Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 1020-ій річниці від першої писемної згадки про Володимир та

110-річчю від дня народження О.І.Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лютого 2008 р. -Луцьк: Пульс, 2008. - 377 с.; іл.

Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура. – К., 1980.

Нев'янучий сад. Вишивані рушники сестер Галини та Світлани Махнюк.-Луцьк. 2006.-24с.:іл.

Німенко А.В. Українська скульптура другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1963.

Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1985.

Оксенюк Р.Н. Нариси історії Волині (1861-1939). – Львів, 1970.

Пашуто В.Т. Почерки истории Галицко-Волынской Руси. – М.,1950.

Приступа Богдан. Святині Прибузького краю. - Нововолинськ: Мінотавр, 2005. - 80 с.: іл.

П'ясецький В., Мандзюк Ф. Вулиці і майдани Луцька. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005. - 400 с., 48 кол. іл.

Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. – Луцьк, "Волинська книга", 2007.

Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, "Медіа",2001.

Рубан В.В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1986.

Свенціцький-Святицький І. Ікони Галицької України XV-XVI віків (Збірки Українського національного музею у Львові). – Львів, 1929.

Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. – К., 1991.

Свенціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків. Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова. – Львів, 1990.

Сегейда Харитон. Світильники отчої віри. Нариси про церкви Локачинського району. - Луцьк: Надстир'я, 2002. - 228 с. (Бібліотека журналу "Волинь").

Старий Луцьк: Науково-інформаційний збірник. Вип II. - Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2005.-202с.

Старий Луцьк. Науково-інформаційний збірник Луцького державного історико-культурного заповідника. Вип. 3. - Луцьк: Б. в., 2007. - 196 с.

Степовик Д.В. Історія української ікони X-XX століть. – К., "Либідь", 1996.

Степовик Д.В. Українська графіка XVI-XVIII ст. – К., 1982.

Степовик Д.В. Українське мистецтво першої половини XIX ст. – К., 1982.

Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI - XX ст.). Історико-краєзнавчий нарис. - Луцьк: Б. в., 2005. - 256 с.

Український середньовічний живопис: Альбом. – К., 1976.

Навчально-методичне видання

Лесик-Бондарук Оксана Олександрівна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО РІДНОГО КРАЮ

Робоча програма навчальної дисципліни

Друкується в авторській редакції

Луцьк: Волинська обласна друкарня 29 сторінок